बलन्तु मत्स्यस्य बलेन राजा सर्व्वं त्रिगर्त्ताधिपतिः सुशर्म्मा । प्रमथ्य जित्वा च प्रसह्य मत्स्यं विराटमोजस्विनमभ्य
धावत् ।
तौ निहत्य पृथग्धुर्य्यावुभौ तौ पार्ष्णिसारथी । विरथं मत्स्यराजानं जीवग्राहमगृह्णतां ।
तमुन्मथ्य सुशर्म्माऽथ युवतीमिव कामुकः । स्यन्दनं स्वं समारोप्य प्रययौ शीघ्रवाहनः । १०७५
तस्मिन् गृहीते विरथे विराटे बलवत्तरे । प्राद्रवन्त भयात् मत्स्यास्त्रिगर्त्तैरर्द्दिता भृशं ।
तेषु सन्त्रस्यमानेषु कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः । प्रत्यभाषन्महाबाहुं भीमसेनमरिन्दमं ।
मत्स्यराजः परामृष्टस्त्रिगर्त्तेन सुशर्म्मणा । तं मोचय महाबाहो न गच्छेद्द्विषतां वशं ।
उषिताः स्म सुखं सर्व्वे सर्व्वकामैः सुपूजिताः । भीमसेन त्वया कार्य्या तस्य वासस्य निष्कृतिः ।
॥ भीमसेन उवाच ॥ अहमेनं परित्रास्ये शासनात्तव पार्थिव । पश्य मे सुमहत्कर्म्म युध्यतः सह शत्रुभिः । १०८०
स्वबाहुबलमाश्रित्य तिष्ठ त्वं भ्रातृभिः सह । एकान्तमाश्रितो राजन् पश्य मेऽद्य पराक्रमं ।
सस्कन्धोऽयं महावृक्षो गदारूप इव स्थितः । एनमेव समारुज्य द्रावयिष्यामि शात्रवान् ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तं मत्तमिव मातङ्गं वीक्षमाणं वनस्पतिं । अब्रवीद्भ्रातरं वीरं धर्म्मराजो युधिष्ठिरः ।
मा भीम साहसं कार्षीस्त्विष्टस्वेष वनस्पतिः । मा त्वां वृक्षेण कर्म्माणि कुर्व्वाणमतिमानुषं ।
जनाः समवबुध्येरन् भीमोऽयमिति भारत । अन्यदेवायुधं किञ्चित् प्रतिपद्यस्व मानुषं । १०८५
चापं वा यदि वा शक्तिं निस्त्रिंशं वा परश्वधं । यदेव मानुषं भीम भवेदन्यैरलक्षितं ।
तदेवायुधमादाय मोचयाशु महीपतिं । यमौ च चक्ररक्षौ ते भवितारौ महाबलौ । सहिताः समरे तत्र मत्स्यराजं
परीप्सत ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवमुक्तस्तु वेगेन भीमसेनो महाबलः । गृहीत्वा तु धनुःश्रेष्ठं जवेन सुमहाजवः ।
व्यमुञ्चच्छरवर्षाणि सतोय इव तोयदः । तं भीमो भीमकर्म्माणं सुशर्म्माणमथाद्रवत् ।
विराटं समवीक्ष्यैनं तिष्ठतिष्ठेति चाब्रवीत् । सुशर्म्मा चिन्तयामास कालान्तकयमोपमं । १०९०
तिष्ठतिष्ठेति भाषन्तं पृष्ठतो रथपुङ्गवः । पश्यतां सुमहत् कर्म्म महद्युद्धमुपस्थितं ।
परावृत्ता धनुर्गृह्य सुशर्म्मा भ्रातृभिः सह । निमेषान्तरमात्रेण भीमसेनेन ते रथाः ।
रथानाञ्च गजानाञ्च वाजिनाञ्च ससादिनां । सहस्रशतसङ्घाताः शूराणामुग्रधन्विनां । पातिता भीमसेनेन विराटस्य
समीपतः ।
पत्तयो निहतास्तेषां गदां गृह्य महात्मना । तद्दृष्ट्वा तादृशं युद्धं सुशर्म्मा युद्धदुर्म्मदः ।
चिन्तयामास मनसा किं शेषं हि बलस्य मे । अपरो दृश्यते सैन्ये पुरा मग्नो महाबले । १०९५
आकर्णपूर्णेन तदा धनुषा प्रत्यदृश्यत । सुशर्म्मा सायकांस्तीक्ष्णान्क्षिपते च पुनःपुनः ।
ततः समस्तास्ते सर्व्वे तुरगानभ्यचोदयन् । दिव्यमस्त्रं विकुर्व्वाणास्त्रिगर्त्तान्प्रत्यमर्षणाः ।
तान्निवृत्तरथान् दृष्ट्वा पाण्डवान् सा महाचमू । वैराटिः परमक्रुद्धो युयुधे परमाद्भुतं ।